

1)

Trattner és Károlynál Pesten

sajtó alatt van:

MAGYAR ORSZÁG és a' hozzákapcsolt Tartományoknak mostani ÁLLAPOTJA, statistikai és geographiai tekintetben, NEGYEDIK KÖTET, melly a' tiszántúli Vármegyéket foglalja magában.

Előfizetési ára, mint az első köteteké, 2 for. pengő pénz, mellyet egyenesen Trattner-Károlyihoz küldetni kérek. E' hirlap fogja hírül adni sajtó alul való kiszabadulását. Ugyan ott, és minden hiteles könyváros és könyvkötőnél találtnak még néhány complett példányok az I. II. és III. kötetekből is. Pest, február Sdikán 1839.

Fényes Elek. 2)

2) (15.) HIRDETMÉNY. A' temesi kir. kam. igazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy 1839ki april 1jétől tizenkét egymásutáni évre a' bogsányi kir. számtartósághoz tartozó 's jelenleg évenként 100 ezer pozsonyi mérőnél többet adó gerlistyei bánsági kőszénbánya, f. é. február 2kén tartandó nyilvános árverés utján Bogsányban, bérbe fog adatni a' legtöbbet ígérőnek, utóajánlatok elfogadása nélkül. 2)

1) Jelentés európai Atlásról. Karacs Ferencz által remekül készített Európa magyar Atlása huszonegy földképen velinre nyomtatva, esinosan bekötve, találtnak 10 pengő forintért, a' két magyar hazában minden hiteles, Pesten pedig Eggenberger, Heckenast, idős Kilián könyváros uraknál, és Karacs Ferencz özvegyénél. Az Atláson kívül Karacs által készített Magyarország 4 nagy táblában 2 fr. 24 krért, kisebb alakban pedig, valamint Európa földképe is 40 kron próbén kaphatók ugyancsak Karacs Ferencz özvegyénél, Takács Evánál. Pesten József-város Ósz-utca 959 sz. a. 3)

1) T. Pest megyében Budához 2 órányira, az ugynevezett mészárosuton fekvő Bia helység határában a' mélt. 's t. nagyszigeti Szily családot illető részen, bírói foglalás után mart. 13kán szokott regg. órákban mintegy 58 hold legjobb minőségű kaszáló rét a' legtöbbet ígérőnek árverés utján készpénzért eladandó. Z l i n s z k y János m. k. exeq. főszgbíró. 2)

1) Juhbélyegek 's juhollók legjutalmasb áron kaphatók Jungk Keresztély sebészi műszerkészítőnél Pesten, Servitatéren, fehérhajú közelében. 5)

1) Rinaldi István esokoládé-gyárrak helye, melly 25 év óta a' váciatezében volt, jelenleg az urak utcájában Müller könyves boltjában van. Ezen jóféle, ajánlatra méltó esokoládé, melly csak ott kapható, következő áron adatik: fontja 40—48 kr., 1 for. — 1 ft. 12 kr. 1 ft. 36 kr. 1 ft. 48 kr. 2 ft. — 2 ft. 24 kr. — 2 ft. 48 kr. — 3 ft. 12 kr. és még 4 ft. p. p. A' nevezett könyváros-boltban árlajstromot, mellyen a' esokoládé fajok számai is megláthatók, ingyen kaphatni. 2)

1) (20.) HIRDETMÉNY. A' kir. kam. temesvári adminisztratio részéről közhírré tétetik, hogy Arad szabad kir. városban levő, az előtt volt kamrai praefectusi, és actuariusi épületek, 's ezekhez tartozó még el nem adott házi telkekre felosztott fundusok 1839 évi mart. 18kán a' hely színén szokott délelőtti órákban nyilvános árverés utján a' legtöbbet ígérőnek egyenkint, és több is együtt, eladatni fognak. Venni kívánók tehát szükséges bánatpénzzel ellátva azon árverésre a' fen kitett napon 's helyen megjelenni ezennel hivatalosak.

A' föltételek, mellyek igen kedvezők, az aradi kir. kamrai számtartói hivatalnál mindenkor megtekintethetők. 3)

2) Minden ausztriai birodalombeli gyár tulajdonoshoz, kézművesekhez és mesteremberekhez, kik 1839ik

esztendei majus 1ső napján Bécsben tartandó műkészítmények példányainak köz kiállításában részt venni akarnak, szóló meghívás.

39958. Már f. eszt. febr. 4kén és jul. 8kán az alsó ausztriai kormány által nemcsak a' bécsi, hanem más tartománybeli újságokban is közhírré tétetett, hogy ő felsége kegyelmesen megengedni méltóztatott, hogy a' gyári, kézimű, és mesterségi készítmények második nyilvános kiállítása 1839ik esztendei tavaszkor, és így jövődében is Bécsben a' cs. kir. politechniai intézet épületének e' végre különösen elkészített részében tartassék. —

Az igazgató küldöttség tehát kötelességének tartja azon közelebbi határozatokat kihirdetni, mellyek a' kézimű, és mesterségi készítményeknek legfelsőbbben meghagyott második kiállítására intézett tökéletes véghezvitelére, az eddigi tapasztalás szerint okvetlen szükségesek.

1) A' belföldi gyári, kézimű, és mesterségi készítmények példányainak 1839dik évi 2ik köz kiállítása majus 1sején nyitattik meg, és azon hónap utolsó napján záratik be. —

2) Hogy a' beküldendő mesterségi mutatványoknak kitüntető díszes, és izléssel teljes kiállítására nézve a' szükséges előkészületek jó eleve megtétethessenek, minden gyári, kézi és mesteri mű tulajdonosai felszólíttatnak, hogy az érintett küldöttséghez intézendő levél által ezen czím alatt „der k. k. Nieder Oest. Landesregierung“ 1839ik esztendei mart. 1ső napjaig nyilatkoztassák ki akarajjokat az iránt, kívánnak-e részt venni a' művek kiállításában? és minemű és számú példányokat szándékoznak beküldeni. — Az igazgató küldöttség főképen azon gyárosoktól, kézművesektől, és mesteremberektől, kiknek a' bemutatandó példányok elhelyeztetése végett nagyobb helyre leszen szükségök, ezen előre való jelentést az okbul kívánja meg, minthogy olly kedvező helyzetésben vagyion, hogy e' cs. kir. politechniai intézet épületéhez ujonnan épített nagyszerű termekben a' felek kívánságinak eleget tehet. —

3) Ezen kiállításra a' birodalombeli művészet szorgalmának mind azon példányai alkalmazatosak, mellyek a' köz kereskedésben divatoznak. Sőt még a' legegyszerűbb készítmények sem rekesztetnek abbul ki. — De azon természetűek, mellyek csak egyes tartományok tulajdonai, már ennél fogva is helyt érdemlenek. A' belföldi eredeti alakú kikészítésre használható természetűek, p. o. len, kender, gyapju, festő szerek 's a' t., mellyek a' további kikészítésnél fogva, a' nemzeti művészeti szorgalomnak, és kiterjedő kereskedésbeli szövetkezésnek nevezetesebb ágazatit teszik, szinte ugy helyt foglalhatnak a' kiállításakor, mint bármely más nagyobb terjedelmű tárgyak p. o. kocsik, erőművek és minták. —

4) Ezen kegyelmesen rendelt kiállítások időszakonként általános nézeteket fognak szolgáltatni a' kereskedési körben tartozó belföldi különbféle műkészítmények felől; magában értetődik tehát, hogy a' beküldendő készítmények példányai alatt nem apró mutatványokat, mint a' mastra kártyáknál szokás, hanem egész darab

portekákat kell érteni, a hogy használatra szolgálják, vagy a kereskedésben előfordulnak, így p. o. a szövekből egész végeket, vagy legalább ruhákat, kendőket, shawlokat, a házi bútorokra szolgálókból pedig egész székre, vagy pamlagra való szövet-czikket szükséges felküldeni. Mindazáltal ha netalán a művészek körülményei egész daraboknak felküldését nem engednék, a minta kártyák is elfogadtnak. — Továbbá nagy és nehéz erőmű eszközökre nézve, melyeknek távolról leendő felszállítását feltalálónak vagy tulajdonosnak terhes költséget okozhatna, mint p. o. elmesebb alkotású malom készületekre, vízajtó kerekre, gőzerőművekre nézve elégséges leszen pontosan készült mintákat küldeni. —

Azon eredeti anyagu természetényekből pedig, melyeket mint a mezői gazdálkodást, és művészeti ipart összekapcsoló lánczokat közvetlenül lehet tekinteni, csak annyi mennyiség kívántatik, mennyi elég minéműségök megbíralására.

5) Minden belföldi gyár, kézi és mesteri műhelyek tulajdonosai, kik a kiállításban részesülni akarnak, az általok felküldendő példányok mellé, kettős egészen összehangzó jegyzéket lesznek kötelesek ragasztani, melyekben mind a készítőnek, mind a bécsi megbízott képviselőnek neve, lakhelye, a példányok száma, nevezete, mértéke, vagy nehézsége, úgy meghatározott ára, pontosan fel legyen jegyezve.

Minthogy pedig az intéző küldöttség sem egyes gyárok, vagy kézi és mesterműhelyek tulajdonosaival levelezésbe nem ereszkedhetik, sem pedig a kiállítandó daraboknak a hely színére, és onnan vissza leendő szállítást magára nem vállalhatja, okvetlenül szükséges, hogy mind azok, kik a kirakatás alkalmával személyesen Bécsben meg nem jelenhetnének, magok helyett egy biztos személyt rendeljenek, és azt a küldöttségnek megnevezzék, hogy szükség esetén vele értekezessék.

Az ármegezés annál fogva kívántatik, hogy a beküldött példányok biztosíthatassanak bejelentett értékű közhöz képest, és a vizsgálat alkalmával az arra is tekintet lehessen. — De ezen ár csak a tulajdonos nyilvános kívánságára fog kinyilatkoztatni. —

Említett jegyzékeknek egyike a beküldőnek visszaadatik a küldöttség átvételi bizonyítványával ellátva, a másik pedig biztosításul a küldöttségnél marad. —

A kiállítás végzetével pedig a beküldött példányok a tulajdonosnak vagy képviselőjének az érintett bizonyítvány visszavétele mellett ki fognak adatni. —

6) Ohajtatik, hogy főképen a nagyobb kiterjedésű, és hatású gyárok, vagy kézi műhelyek tulajdonosai az említett jegyzékek mellé még egy értesítő levelet is ragasztanának, melly bővebb vagy körölményes adatokat foglalna magában a gyár kiterjedése, munkásainak száma, elsőb rendű erőművei, műszerei, és egyéb mesterségi segédeszközei felül, a mint tudni illik az 1835ik esztendei kiállításról szóló nyomtatványban kiadott jelentésből több tulajdonosokról láthatni, hogy így azon érdemeket, melyeket magoknak a gyári és kézi műhelyeknek tulajdonosai a belföldi ipar körül szereztek, voltaképp megítélni, és ezen kiállításról szóló tudósításban önnön adataik szerint felvenni lehessen. —

Ezen értesítő levelekben a gyár, kézi vagy mestermű tulajdonosai ön magok által feltalált, vagy külföldről honosított új találmányokra nézve szerzett kiváltságok, vagy megkülönböztetések is érintessenek, melyeket előbbi kiállításoknál, vagy más alkalommal nyertek. —

7) Az 1839dik eszt. kiállításra szánt készítmények példányait, vagy magok a tulajdonosok személyesen, vagy bécsi megbízottjaik által jövő mart. 1ső napjátul fogva, april 10dik napjáig, magok költségén kötelesek az intéző küldöttségnek felküldeni. —

8) Az említett küldöttség meg van hatalmazva, hogy a beküldött mutatványokat az átvétel napjátul számítva

egész a kiállítás végzete után való visszaszolgáltatás napjáig a felséges kincstár költségén valamely karmen-tő társaságnál a bejelentett ár szerint tűz ellen biztosíthatassa. —

9) Csak nem lehetetlen leszen minden tárgyat tudományos cévek után megállapítandó rendszer szerint elrendelni, mindazonáltal az intéző küldöttség gondoskodni fog, hogy azon példányok, melyek vagy rokon anyagaik, vagy a kiművelés módja tekintetéből hasonlatosak, a mennyire lehet együvé helyheztesse, valamint szintén arra is ügyelni fog, hogy a hely mentül célirányosabban használtassék, és a tárgy olly helyre tetessék, hol a közönségnek figyelmét leginkább magára vonhatja, és általában a jó ízlés, és a díszítő rendszer tekintetéből is, a helyes kívánságnak megfelelhessen. — Azoknak, kik szándékaikat előre kinyilatkoztadják, hogy példányaikat magok elrendelni akarják, megengedtetik, és a küldöttségtől csak a hely fog számokra kijeleltetni. —

10) A közönséges kiállításoknak nem a kirakott mutatványok közvetlen eladása levén célja, azért az intéző küldöttség példányok eladásával nem is foglalkozhatik, a tulajdonosok mindazonáltal vagy magok, vagy megbizottjaik által szabadon eladhatják, csak hogy a megvásárlott áruczikk a kiállítás bevégezete után vitethetik el.

11) A kiállítás berekesztése után tartoznak az illető tulajdonosok, vagy képviselőjük, az átvételi bizonyítványnak visszaszolgáltatása mellett, mutatványaikat 14 napok eltétele alatt visszavenni, és így legalább 1839dik esztendei 15dik juniusig a kiállítás helyéről elszállítani.

12) Az intéző küldöttség a beküldött mutatványoknak megbíralására minden mesterségi osztályra nézve a gyárok, mű, és kézimesterségek legtudományosabb tulajdonosaiból és más dologértőkből egy különös megbízottságot fog kinevezni, mellyhez az egyéb tartományokból jelenlevő, a hozértó gyárosok is meghívottnak, hogy a kidolgozandó főjelentésben, és adandó tudósításában minden részrehajlás nélkül, és a legpróbáltabb, és sajtáságosi tárgy ismeretével eljárasson.

13) A művek kiállítási sikere felül az intéző küldöttség fog egy egészen kimerítő és egyes taglatokba ereszkedő köz tudomásra szolgáló hirdetményi jelentést tenni, és ebben azon gyári, kézi, és mesterművek tulajdonosait név szerint meg is nevezni, kik a bemutatott példányok ékességeire, nagyobb tökélyű készületeire, és más becses tulajdonaira nézve a felségétől e második kiállításra legkegyelmesebben szánt arany, ezüst és bronz érdempénzre, vagy dicséretes említésre számot tarthatnak.

Minthogy a birodalomban levő minden iparág ezen időszakoszonkinti köz kiállításának az a célja, hogy a belföldi művészeti szorgalom állapotjárul, és előmeneteléről helyesebb ismertetés terjesztessék, és ezen ismeretek bővítése, és a művészeti szorgalom példányai között történendő összehasonlítások által a művészek és kereskedők között fen álló viszonyok jobban kiterjesztessenek, és szaporitassanak, és így a hazai készítmények kelete, mind bel mind külföldön virágzóbb létre juthasson, és mivel azon legkegyelmesebb figyelem, és részvétel, mellyel a felsége, és a legfelső udvar az első kiállítás iránt viseltetni méltóztatott, az összes iparkar-nál a leghaladatosb emlékezetben állana, bizonyyára előre várhatni, hogy az ausztriai birodalombeli gyári, kézi, és mesteri művek tulajdonosai, e második kiállításban nagyobb együtthatással leendenek.

A második műipar példányai kiállítását intéző küldöttségtől Bécsben 1838dik eszt. novemb. 28dik napján. B. Lágó Antal m. k. a kormányi alelnök képviselője, cs. k. tanácsos mint küldöttség elnöke. (3)